

หนังสือที่แพทย์
ผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะทางด้านหู
คอ จมูก และน้ำ

บอกลาอาการ **จามไม่หยุด คัดจมูก**
น้ำมูกไหล ซอมนากลำเป็นหมื่นพันตัว
และอีกสารพัดอาการทรมานใจ
จากโรคภูมิแพ้จมูก

- รู้จัก **6** ปัจจัยก่อโรคภูมิแพ้จมูก
- เข้าใจ **5** กลยุทธ์ต้านภูมิแพ้ อย่างเห็นผล
- ปฏิบัติ **4** หลักการสลายน้เหตุอาการภูมิแพ้
- ฝึก **3** กระบวนการฝึกฝนการหายใจที่โปร่งโล่ง
- เสริม **2** หลักการเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกาย
- รู้ **1** เป้าหมาย "พิชิตภูมิแพ้"

ภูมิแพ้ แก้ได้

เรื่องโดย **สายอั้งคำ**
แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านหู
คอ และด้านโสตศอนาสิกวิทยา
แปลโดย **ชาญ รนประกอบ**

ตัวอย่างหนังสือ

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อกล่าวถึงโรคภูมิแพ้ คนทั่วไปส่วนใหญ่จะนึกถึง 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ โรคภูมิแพ้จากอาหาร กับโรคภูมิแพ้จากอากาศ สำหรับทางการแพทย์ได้แบ่งโรคภูมิแพ้ออกเป็น 5 ประเภท ตามประเภทของอวัยวะหรือระบบการทำงานที่ผิดปกติจากสารก่อภูมิแพ้ ได้แก่ โรคภูมิแพ้ตา โรคภูมิแพ้ระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ทางผิวหนัง โรคภูมิแพ้อากาศ และโรคภูมิแพ้ในระบบทางเดินอาหาร แต่ไม่ว่าเราจะแบ่งโรคภูมิแพ้จากเกณฑ์ใด หรือโรคภูมิแพ้จะเกิดขึ้นที่อวัยวะส่วนใด ก็ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดความรำคาญ หรือใช้ชีวิตยากแตกต่างกันไป

สำหรับเล่มนี้ จะพูดถึงโรคภูมิแพ้จากอากาศที่เฉพะเจาะจงในส่วนของระบบทางเดินหายใจ คือ “จมูก” เป็นสำคัญ เนื่องจากภูมิแพ้ประเภทอื่นๆ เรายังพอหลีกเลี่ยงหรือป้องกันไม่ให้เกิดปฏิกิริยาภูมิแพ้ได้ แต่อากาศคือสิ่งจำเป็นที่เราต้องหายใจเข้าไปเพื่อให้ร่างกายทำงานได้เป็นปกติ ซึ่งจมูกเป็นด่านแรกที่อากาศเดินทางเข้าสู่ร่างกาย ดังนั้นจมูกจึงต้องรับศึกหนักไม่น้อย กอปรกับสภาพอากาศและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจนทำให้อากาศไม่บริสุทธิ์ เต็มไปด้วยสิ่งปนเปื้อนและสารพิษที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ส่งผลให้ผู้คนป่วยเป็นโรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเด็ก และคนไทยเองก็หนีไม่พ้นเช่นกัน โดยสถานการณ์ในบ้านเรานั้น ในช่วง 10 ปีมานี้ มีผู้ป่วยเป็นโรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้เพิ่มมากขึ้น 3-4 เท่า เลยทีเดียว

ไม่เพียงแต่ศึกษานอกบ้านอย่างสภาพอากาศภายนอก (เช่น อากาศที่ปนเปื้อน สารพิษ ฝุ่น PM2.5 เกสรดอกไม้ ฯลฯ) ศึกษในบ้านเองเราก็ต้องรับมือ ไม่ว่าจะเป็น ฝุ่นที่แฝงตัวตามที่ต่างๆ ในบ้าน โรฝุ่นบนที่นอน สัตว์เลี้ยง เชื้อรา หรือแม้แต่แมลงสาบ พาหะนำเชื้อสารพัดโรคที่เราไม่ต้อนรับแต่ยากจะกำจัดให้สิ้นซาก

ปัจจัยรอบตัวทั้งศึกในและศึกนอกทำให้เรารับมือค่อนข้างยาก และทำให้ผู้คนป่วยเป็นโรคมุมแพ้มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเมื่อเป็นแล้ว ตัวแปรที่มากมายทำให้ยากต่อการรักษาให้ “หายขาด” โดยทั่วไปแล้วจึงทำได้เพียง “ควบคุมอาการ” ไม่ให้กำเริบหนัก และ “การป้องกัน” โดยการหลีกเลี่ยงสารก่อภูมิแพ้ทั้งหลาย กระนั้น อาการจากโรคมุมแพ้มากอีกเสบ ไม่ว่าจะเป็นคัดจมูก น้ำมูกไหล จาม คันในจมูก หายใจไม่ออก หูอื้อ รอยคล้ำรอบดวงตา ผิวงแดงและคัน ที่ดูไม่ได้ร้ายแรงอะไร แต่ก็สร้างความรำคาญและลำบากในการใช้ชีวิตไม่น้อย ซึ่งถ้าหากผู้ป่วยไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องหรือทันเวลาก็อาจทำให้เกิดโรคแทรกซ้อน ที่ทำให้ใช้ชีวิตลำบากยิ่งขึ้น

ในหนังสือ “ภูมิแพ้แก้ได้” เล่มนี้ เขียนโดย **คุณหมอล่ายอิงดำ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางโสต คอ นาสิก** จากโรงพยาบาลกัวโท่ ประเทศไต้หวัน เขียนจากประสบการณ์ตรงในการรักษาผู้ป่วยโรคมุมแพ้มากที่ไต้หวัน ซึ่งประชากร 1 ใน 3 ของประเทศประสบกับปัญหาป่วยด้วยโรคมุมแพ้มาก ถือเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยในเล่มนี้ได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคมุมแพ้มากไว้รอบด้าน ทั้งสาเหตุและผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน การดูแลสุขภาพเพื่อต้านโรคมุมแพ้มากตั้งแต่ในวัยทารกจนถึงโตเป็นผู้ใหญ่ การสร้างสุขอนามัยของสภาพแวดล้อมเพื่อไล่ภูมิแพ้ไปให้ไกลตัว แล้วยังมีวิธีการหายใจอย่างถูกต้องที่ช่วยลดอาการจากโรคมุมแพ้มาก และปิดท้ายด้วย 33 คำถามที่พบบ่อย ที่จะมาช่วยไขข้อข้องใจให้กับผู้ป่วยภูมิแพ้ภูมิแพ้ได้อย่างละเอียดชัดเจน

ด้วยองค์ความรู้รอบด้านเช่นนี้ หนังสือเล่มนี้จึงไม่ได้เหมาะเฉพาะสำหรับผู้ที่ป่วยเป็นโรคภูมิแพ้จมูกแล้วเท่านั้น แต่ยังเหมาะสำหรับทุกคนด้วย เนื่องจากอากาศเป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องหายใจ และแนวโน้มผู้ป่วยด้วยโรคนี้ก็มากขึ้นทุกปี การเสริมภูมิความรู้ให้กับตัวเองและคนรอบตัวนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน เพราะการป้องกันไว้ย่อมดีกว่าการแก้ไขเมื่อเป็น

จริงอยู่ที่ว่าประเทศไต้หวันกับประเทศไทยนั้นมีสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกัน แต่ด้วยสภาพอากาศที่ร้อนชื้น สภาพความเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและอุตสาหกรรม วิถีชีวิตและอาหารการกินแบบเอเชียที่ใกล้เคียงกัน ความรู้ของคุณหมอหลายองค์จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับคนไทยได้เป็นอย่างดี

สำนักพิมพ์ฟรีมายด์ขอขอบพระคุณ **คุณชาญ ธนประกอบ** ที่เล็งเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเล่มนี้ และได้กรุณาแปลหนังสือเล่มนี้ออกมาอย่างสมบูรณ์ที่สุด... สำนักอ่านชาวไทย

ท้ายสุดนี้... เมื่อ “คนที่แพ้ก็ต้องดูแลตัวเอง” – แต่จะดูแลตัวเองได้ดี เราก็ต้องได้รับความรู้ที่ดี วิธีที่ถูกต้อง เพื่อเสริมภูมิให้กับเรา... และหนังสือเล่มนี้คือคำตอบสำหรับคุณ

สำนักพิมพ์ฟรีมายด์

— คำนำผู้ป่วย —

ผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งมีสัดส่วนค่อนข้างสูง ตามสถิติแล้วในไต้หวัน ประชากรทุกสามคนจะมีหนึ่งคนที่เป็นโรคมะเร็ง กล่าวได้ว่าโรคนี้นี้เป็นโรคที่น่ารำคาญมาก ในแผนกคนไข้นอกของแผนกโสต คอ นาสิก จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งก็ไม่เคยลดน้อยลงเลย จึงเป็นโรคและอาการที่แพทย์โสต คอ นาสิก ค่อนข้างคุ้นเคย

จากประสบการณ์การตรวจผู้ป่วยนอกแผนกโสต คอ นาสิก และผู้ป่วยศูนย์โสตประสาทและการได้ยินของผมพบว่า ผู้ป่วยส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจอยู่มาก ซ้ำร้ายยังมีความเชื่อส่วนตัวที่คิดเอาเองและหลงเชื่อคำร่ำลือตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ไม่น่าเชื่อถือ จนกระทั่งขัดแย้งกับการรักษาของแพทย์ นอกจากนี้ผู้ป่วยบางคนหวังเพียงให้แพทย์เขียนใบสั่งยาให้แต่ไม่ยอมทำตามคำแนะนำซึ่งความจริงแล้วโรคมะเร็งก็เกี่ยวพันอย่างแนบแน่นกับอาหารการกินและการใช้ชีวิตประจำวัน จะอาศัยเพียงยาหรือการผ่าตัดไม่มีทางรักษาให้หายสนิทได้

เจตนารมณ์ที่ผมเขียนหนังสือเล่มนี้ คือต้องการให้ความรู้พื้นฐานแก่มหาชน ให้ผู้ป่วยกับแพทย์ได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด อันจะนำมาซึ่งผลดีในการรักษา

ในหนังสือเล่มนี้ เราจะเริ่มจาก “การทำความรู้จักโรคมุมิแพ้งมุ” ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐาน และ “วิเคราะห์ 6 ต้นเหตุของโรคมุมิแพ้งมุ” ให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจความรู้เหล่านี้้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และรู้ว่าอะไรคือต้นเหตุของโรคมุมิแพ้งมุ 6 ประการ ต่อจากนั้นในบทที่ 2 จะกล่าวถึงคำถามที่ผู้ป่วยส่วนมาก โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์ต้องการทราบ นั่นคือคำถามที่ว่าเราจะหลีกเลี่ยงมิให้เด็กเป็นโรคมุมิแพ้งมุได้อย่างไร ซึ่งเป็นการแบ่งปันข้อมูลทางการแพทย์ล่าสุดให้แก่ผู้อ่าน

สำหรับคำถามที่ว่า อาการจากโรคมุมิแพ้งมุสามารถบรรเทาด้วยการออกกำลังกายได้หรือไม่ ในฐานะที่มุมิเป็นดั่งทวารแห่งการหายใจของร่างกายมนุษย์ สภาพมุมิจึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพการหายใจ ดังนั้นในบทที่ 3 จึงเน้นที่ทำฝึกหายใจเพื่อลดอาการมุมิแพ้ง โดยเจาะจงที่อาการมุมิแพ้งมุและระบบทางเดินหายใจเพื่อให้ผู้ป่วยโรคมุมิแพ้งมุทุกท่านหายใจได้ดีขึ้นและลดอาการข้างเคียงต่างๆ

เมื่อเข้าใจเรื่องพื้นฐานเหล่านี้แล้ว เราก็จะทำการตรวจสอบสุขภาพครั้งใหญ่ของสภาพแวดล้อมที่ผู้อ่านใช้ชีวิตอยู่ หาต้นเหตุของอาการภูมิแพ้จมูกที่ควรหลีกเลี่ยง โดยในบทที่ 4 มีรายการให้ตรวจสอบ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยตัวเอง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอาการภูมิแพ้จมูก

ท้ายสุดในบทที่ 5 ผมได้รวบรวมคำถามที่พบบ่อย ซึ่งมาจากคำถามที่มักถูกถามเสมอเวลาตรวจผู้ป่วยนอก ในบทนี้ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการรักษาโรคภูมิแพ้จมูกด้วยยา อาการภูมิแพ้จมูกและอาการแทรกซ้อน ภูมิแพ้จมูกกับเสียงพูด เป็นต้น ซึ่งผมจะอธิบายอย่างง่ายๆ และย่อถึงการรักษาเฉพาะทางและที่อยากจะกล่าวถึงคือ ในการตรวจเสียงพูดของผู้ป่วยนอก ผมพบว่าผู้ใช้เสียงพูดโดยอาชีพจำนวนไม่น้อย (เช่น นักร้อง) มีปัญหาภูมิแพ้จมูก และมีผลกระทบต่องานของพวกเขาในระดับหนึ่งทีเดียว ดังนั้นผมจึงขออธิบายแต่ละปัญหาไว้ในบทนี้

จำได้ว่าขณะที่ผมศึกษาเพิ่มเติมที่ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา นอกจากจะได้เรียนรู้ความรู้และเทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ล่าสุดแล้ว ผมยังพบว่าพวกเขาจริงจังกับการให้ความรู้ด้านสุขอนามัยแก่ผู้ป่วยมาก ดังนั้นขณะเขียนหนังสือเล่มนี้ ผมจึงพยายามผสมผสานความรู้ที่ร่ำเรียนมาเหล่านี้ไว้ในเนื้อหาด้วย เพื่อให้การศึกษาด้านสุขอนามัยของไต้หวันสมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล และหวังว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ ช่วยให้ท่านมีสุขภาพที่แข็งแรงยิ่งขึ้น และเอาชนะโรคภูมิแพ้จมูกได้!

賴盈達

ถ่ายอิงต้า

ตั้งแต่ตั้งครรภ์ถึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่

2 ประเด็นสำคัญในการใช้ชีวิตต้านภูมิแพ้ ที่ควรรู้

47

- 49 ประเด็นที่ 1 : บ่มเพาะสภาพร่างกายต้านภูมิแพ้ให้ลูกน้อย
ตั้งแต่ในครรภ์
- 49 ● กินของเหล่านี้ให้มาก ช่วยเพิ่มภูมิต้านทานให้ทารกในครรภ์
- 54 ● กินของเหล่านี้ให้น้อยลง ช่วยลดอัตราการภูมิแพ้ของทารกในครรภ์
- 57 ประเด็นที่ 2 : สร้างนิสัยการต้านภูมิแพ้ที่พึงปฏิบัติทั้งเด็กและผู้ใหญ่
- 57 ● พึงรักษา “หลักการรับประทานอาหารที่ทำให้เกิดภูมิแพ้ได้น้อย”
- 62 ● การสังน้ำมูกต้องทำอย่างนี้
- 65 ● ช่วยเด็กสังน้ำมูก ต้องทำอย่างนี้
- 66 ● การปรับเวลาพักผ่อนให้เพียงพอ ช่วยลดอัตราการเกิดภูมิแพ้ได้
- 69 ● ทำนอนที่ถูกต้อง ช่วยลดอาการจากภูมิแพ้ได้จริงหรือ
- 70 ● เคล็ดลับการใช้ยาต้านภูมิแพ้
- 72 ● การจัดการกับอาการภูมิแพ้ที่รุนแรง
- 73 ● อาการหอบหืดที่เกิดจากภูมิแพ้ให้ทำอย่างนี้

3 กระบวนท่า ฝึก “พลังการหายใจที่โปร่งโล่ง” เพิ่ม “พลังการรับมือภูมิแพ้”!

75

- 78 กระบวนท่าที่ 1 : หายใจด้วยท้องลดภูมิแพ้ – เพิ่มการขยายตัวของปอด ต่อให้จุกตบเพราะภูมิแพ้ ก็ยังหายใจได้คล่อง!
- 80 ● การฝึกหายใจด้วยท้องลดภูมิแพ้ในท่านอน
- 83 ● การฝึกหายใจด้วยท้องลดภูมิแพ้ในท่านั่ง (แบบง่าย/ขั้นสูง)
- 91 ● การฝึกหายใจด้วยท้องลดภูมิแพ้ในท่านั่ง
- 93 กระบวนท่าที่ 2 : บวคจมูกลดภูมิแพ้ – ง่ายง่าย ช่วยบรรเทาความรู้สึกไม่สบายจมูกที่เกิดจากภูมิแพ้!
- 96 กระบวนท่าที่ 3 : หายใจทางจมูกลดภูมิแพ้ – ฝึกการหายใจทางจมูกให้เป็นนิสัย ป้องกันมิให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายจากการหายใจทางปาก!

มาสำรวจอนามัยสิ่งแวดล้อมกับเกาะ!

4 หลักการต้านภูมิแพ้ ดูแลสภาพแวดล้อมนอกร่างกาย

101

- 102 โครโมตีเอสที่ 80% ของอาการภูมิแพ้จะอยู่กับคุณตลอดชีวิต!
- 103 4 หลักการใหญ่สลายต้นเหตุ ไล่ภูมิแพ้ไปไกลพันลี้
- 103 ● หลักการรับมือที่ 1 : การต้านภูมิแพ้ในบ้าน
- 127 ● หลักการรับมือที่ 2 : การต้านภูมิแพ้ในบ้าน
- 127 ● หลักการรับมือที่ 3 : การต้านภูมิแพ้ด้วยการเลือกเสื้อผ้า
- 128 ● หลักการรับมือที่ 4 : การต้านภูมิแพ้ขณะเปลี่ยนฤดูอากาศ

Q&A : 33 คำถามที่ผู้ป่วยต้องถาม

ให้ประสบการณ์ของคนอื่น

เป็นพลังสำรองการรบของคุณ

- 132 ❶ การใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้องควรทำอย่างไร
- 135 ❷ ลักษณะของงานทำให้ไม่สามารถใส่หน้ากากได้ มีวิธีอื่นทดแทนหรือไม่
- 136 ❸ สำหรับคนที่เป็นภูมิแพ้จมูก การใช้เครื่องดูดฝุ่นมีส่วนช่วยในการต้านภูมิแพ้หรือไม่ แล้วควรเลือกใช้เครื่องดูดฝุ่นชนิดใด
- 138 ❹ สำหรับคนที่เป็นภูมิแพ้จมูก การใช้เครื่องฟอกอากาศมีส่วนช่วยในการช่วยต้านภูมิแพ้หรือไม่ แล้วมีวิธีการเลือกซื้ออย่างไร
- 142 ❺ สำหรับคนที่เป็นภูมิแพ้จมูก ควรจำกัดความชื้นให้อยู่ในระดับใดจึงจะดีที่สุด ยิ่งแห้งยิ่งดีใช่หรือไม่
- 143 ❻ เมื่อเกิดฝุ่น PM2.5 และหมอกควันพร้อมกัน ควรทำอย่างไร จะชุกตัวอยู่แต่ในบ้านไม่ออกไปไหนเลยหรือ
- 144 ❼ สำหรับคนที่เป็นภูมิแพ้จมูก เวลาสั่งน้ำมูก ชนิดและวัสดุของกระดาษทิชชูที่ใช้ มีผลกระทบหรือไม่
- 145 ❽ ถ้าคัดจมูกอย่างหนักจะบรรเทาด้วยวิธีใด
- 146 ❾ มีวิธีรักษาภูมิแพ้จมูกด้วยการแพทย์ทางเลือกหรือไม่
- 148 ❿ แพทย์บอกว่าฉันเป็นภูมิแพ้จมูก แปลว่าจมูกฉันมีติ่งเนื้อใช่หรือไม่
- 149 ⓫ ขณะตรวจโพรงจมูก แพทย์จะใช้กล้องเอ็นโดสโคปตรวจ กล้องที่ว่าเป็นอะไร แล้วเจ็บหรือไม่
- 150 ⓬ ฉันเป็นภูมิแพ้จมูกหรือเป็นไซนัสอักเสบ
- 152 ⓭ เมื่อรักษาภูมิแพ้จมูกจนหายแล้ว รอยคล้ำรอบดวงตาจะหายไปเองใช่หรือไม่

- 153 14 ฉันทักัดจุมุกข้างหนึ่งอยู่เสมอ เป็นเพราะโรคภูมิแพ้จุมุก
ใช่หรือไม่
- 154 15 แพทย์บอกว่าผนังกันช่องจุมุกของฉันทักัด หมายความว่าอย่างไร
และควรจัดการอย่างไร
- 156 16 ฉันทเป็นภูมิแพ้จุมุกมาหลายปี พักนี้รู้สึกหุ้อด้วย ไม่ทราบวา
เกี่ยวข้องกับภูมิแพ้จุมุกหรือไม่
- 157 17 ฉันทเป็นผู้ป่วยภูมิแพ้จุมุกอย่างหนัก ตอนนอนมักถูกคนใน
ครอบครัวบอกว่านอนกรน มีวิธีแกไขหรือไม่
- 158 18 ภูมิแพ้จุมุกกับหอบหืด เกี่ยวข้องกันอย่างไรไล่ชัดใช่หรือไม่
- 160 19 เมื่อก่อนฉันทไม่เคยมีอาการภูมิแพ้จุมุกเลย แต่หลายปีมานี้จู่ๆ
ก็เป็นโดยไม่ทราบสาเหตุ มีสาเหตุอะไรกันแน่ที่ทำให้เป็นโรค
ภูมิแพ้จุมุก
- 163 20 เมื่อเลือดกำเดาไหล วิธีจัดการที่ถูกต้องควรทำอย่างไร
- 165 21 มักเห็นโฆษณาขายพ่นจุมุกทางโทรทัศนบ่อยๆ บอกวา
ประสิทธิภาพการรักษาเร็ว ฉันทสามารถใช้ยาพ่นในระยะยาว
ได้หรือไม่
- 169 22 ว่ากันว่า ยาพ่นจุมุกผสมสารสเตียรอยด์ ฉันทจึงไม่กล้าใช้ ถ้าใช้
จะเกิดปัญหาหรือไม่
- 170 23 อุปกรณ์ล้างจุมุกมีประสิทธิภาพอย่างไร
- 175 24 ยาที่ใช้รักษาโรคภูมิแพ้จุมุกมีอะไรบ้าง
- 178 25 มักได้ยินว่า กินยาแกภูมิแพ้จุมุกแล้วจะง่วงนอน มีชนิดที่กิน
แล้วไม่ง่วงหรือไม่
- 180 26 ฉันทเป็นโรคภูมิแพ้จุมุกอย่างหนัก เคยรักษาด้วยยาแต่ไม่เป็นผล
อยากทราบว่า การรักษาโรคภูมิแพ้จุมุกด้วยการผ่าตัดเป็น
อย่างไร

- 184 27 การผ่าตัดเทอร์บินที่อื่นล่างด้วยเลเซอร์ (Laser turbinoplasty) คือการเผาเยื่อจมูกใช้หรือไม่ และเยื่อจมูกจะเกิดใหม่ได้หรือไม่
- 186 28 หลังการรักษาด้วยวิธีผ่าตัดแล้ว จะไม่กลับมาเป็นโรคมะเร็งจมูกซ้ำอีกใช้หรือไม่
- 187 29 การรักษาโรคมะเร็งจมูกด้วยการผ่าตัดมีหลายวิธี วิธีใดได้ผลดีที่สุด
- 190 30 ฉันเป็นนักร้องอาชีพ เป็นโรคมะเร็งจมูกอย่างรุนแรง มีเสมหะในลำคอตลอดปี บางครั้งเสียงไม่ใสกังวาน ขอเรียนถามว่าเกี่ยวข้องกับโรคมะเร็งจมูกหรือไม่
- 193 31 ฉันไม่รู้สึกว่าตนเองสูดฝุ่นเข้าไป หรือสัมผัสกับอะไรบางอย่าง นอกจากจะมีอาการไม่สบายจมูกแล้ว เสียงมักเริ่มแหบตันทีเป็นเพราะอะไร
- 194 32 การใช้ยารักษาภูมิแพ้จมูกระยะยาว จะกระทบต่อเส้นเสียงหรือการแสดงของฉันหรือไม่ ฉันควรดูแลสุขภาพอย่างไร
- 196 33 คุณหมอโปรดช่วยด้วย! อีกสองชั่วโมงผมต้องขึ้นร้องเพลงแล้ว แต่จมูกตันไปหมด น้ำมูกไหลตลอดเวลา และไม่มีเสียง ผมควรทำอย่างไร

กลยุทธ์
ต้านภูมิแพ้

1

6 สารก่อโรคภูมิแพ้จมูก
รู้เรา รู้เขา
จึงจะรับมือชนะร้อย!

กลยุทธ์ต้านภูมิแพ้ 1

6 สารก่อโรคมุมิแพ้จมูก รู้ธา รู้เขา จึงจะสรบร้อยชนะร้อย!

โรคมุมิแพ้จมูกคือคนรักฝุ่นากลัวที่พัพพันไม่รู้อาบ ทั้งนี้ประชากรได้หวัน 1 ใน 3 ล้วนเป็นโรคมุมิแพ้จมูก คุณองก็อาจเป็นหนึ่งในจำนวนนี้ แต่คุณอาจปลอดภัยได้ด้วยการป้องกันตัวเองจากมุมิแพ้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ซึ่งจะขับไล่โรคมุมิแพ้ให้พ้นไปจากคุณ

ทำไมจึงเป็น “โรคมุมิแพ้จมูก”

โรคมุมิแพ้จมูก ชื่อเต็มควรเป็นโรคมุมิแพ้จมูกอักเสบมุมิแพ้ (Allergic rhinitis) แล้วโรคมุมิแพ้จมูกอักเสบมุมิแพ้คืออะไร โรคนี้เป็นโรคเรื้อรังและซับซ้อนโรคหนึ่ง มักมีอาการดังต่อไปนี้

💧 คัดจมูก

💧 จาม

💧 น้ำมูกไหล (ปกติจะเป็นน้ำมูกใส)

💧 คันในจมูก

ขณะเดียวกัน การอักเสบในจมูกอาจนำมาซึ่งอาการอื่นๆ เช่น เกี้ยวพันถึงดวงตา ล้าคอ และหู ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ล้วนมีโอกาสเกิดขึ้นได้ การแยกประเภทการอักเสบในจมูกแบ่งออกเป็น การอักเสบในจมูกชนิดแพ้ และการอักเสบในจมูกชนิดไม่แพ้ ในจำนวนนี้อาการจมูกอักเสบ 50% ล้วนจัดอยู่ในประเภทจมูกอักเสบชนิดแพ้

เหตุที่เรอัยก่วจมูกอ๊กเสบชนดแพ้ เนื่องจกจมูกอ๊กเสบชนดแพ้เกอัยพ่น กบการตอบสนองของระบบภูมิคุ้มกันของตัวเรอัย ปฏิกริยาตอบสนองของ ภูมิคุ้มกันมีสารตัวหนึ่งเรอัยก่ว **IgE (อิมมูโนโกลบูลิน** เป็นแอนติบอดีชนิดหนึ่ง) ซึ่งมืบทบาทล้าค้ญมากต่อภูมิคุ้มกัน และเป็นกลไกล้าค้ญในการเกิดโรคมุมิแพ้งมูก การสัมผัสกับสารก่อภูมิแพ้ใดๆ (เช่น ฝุ่น เกสรดอกไม้ ไรฝุ่น เป็นต้น) ล้วนกระตุ้นแอนติบอดี ทำให้เกิด IgE ร่างกายจึงตอบสนองต่อสารก่อภูมิแพ้ ชนิดนั้นมากขึ้นและไวขึ้น เช่น จาม คันในจมูก น้ำตาไหล น้ำมูกไหล เป็นต้น ซึ่งก็คืออาการของ “โรคมุมิแพ้งมูก”

วิธีการแยกแยะอาการภูมิแพ้งมูก ไซนัสอักเสบ ไข้หวัด และไข้หวัดใหญ่

นี่เป็นปัญหาที่พบบ่อย ผู้ป่วยจำนวนมากและคุณเองก็อาจเคยสงสัย เนื่องจกไข้หวัดเป็นโรคที่ทุกคนล้วนมีประสบการณ์ อาการส่วนมากคือเจ็บคอ ไอ และมีน้ำมูกไหล ถ้าอาการไม่หนักมาก ราวสัปดาห์เศษก็หายเองได้

ความจริงเรอัยแยกแยะโรคหวัดกับโรคมุมิแพ้งมูกได้ด้วยเอกลักษณ์ 2 ประการ **ประการที่ 1** คือ **ระยะเวลาที่ร่างกายแสดงอาการ** เมื่อเป็นหวัด อาการที่เกิดกับจมูก (เช่น จาม คันในจมูก น้ำมูกไหล คัดจมูก ฯลฯ) จะเป็นอยู่ไม่กี่วัน ส่วนอาการจกโรคมุมิแพ้งมูกนั้น เนื่องจกร่างกายต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน ในการตอบสนองต่อสารก่อภูมิแพ้ ดังนั้นอาการที่เกิดกับจมูกจึงค่อนข้างยาวนานกว่า โดยทั่วไปแล้วผู้ป่วยที่มารับการตรวจมักบอกว่ เขามีอาการคัดจมูกมานานหลายเดือน หรืออาจหลายสัปดาห์ด้วยซ้ำ หรือมีน้ำมูกไหลตลอดเวลา เอกลักษณ์ **ประการที่ 2** คือ **สีของสารคัดหลั่งในจมูก** เมื่อเป็นหวัดใหม่ๆ สารคัดหลั่งในจมูก จะมีสีค่อนข้างขาว แต่ถ้าเป็นสีเหลืองหรือเขียว ส่วนมากจะเกิดจกโพรงจมูก ติดเชื้อไวรัสหรือเชื้อโรค บางครั้งอาจมีกลิ่นเหม็นด้วย ซึ่งเป็นการติดเชื้อ

ค่อนข้างรุนแรงแล้ว แต่ในอาการของโรคภูมิแพ้จมูก เนื่องจากสารก่อภูมิแพ้ ทำให้ภูมิคุ้มกันของเราเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง จึงทำให้เกิดสารคัดหลั่งเป็นเมือกในจมูก ซึ่งโดยทั่วไปจะใสและเหลวเหมือนน้ำ เอกลักษณะสองอย่างนี้คือตัวบ่งชี้ในการแยกแยะว่าป่วยเป็นหวัดหรือเป็นโรคภูมิแพ้จมูก

ตารางเปรียบเทียบอาการภูมิแพ้จมูก ไซนัสอักเสบ ไซ้หวัด และไซ้หวัดใหญ่

อาการ	ภูมิแพ้จมูก	ไซนัสอักเสบ	ไซ้หวัด	ไซ้หวัดใหญ่
ระยะเวลาอาการต่อเนื่อง	ยาวนาน	อาจสั้นหรือยาวก็ได้	ระยะสั้น (2-5 วัน)	ระยะสั้น (1-2 สัปดาห์)
เป็นไซ้	ไม่มี	อาจมี	น้อย	อาจไซ้สูงติดต่อกัน 3-4 วัน
ปวดศีรษะ	บางครั้ง	บ่อย	น้อย	บ่อยมาก
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	ไม่	ไม่	เล็กน้อย	พบบ่อยและเป็นมาก
อ่อนเพลีย	ไม่	บางครั้ง	เล็กน้อย	บ่อยมาก และอาจยืดเยื้อมากกว่า 1 สัปดาห์
คัดจมูก จาม	บ่อย	เป็นไปได้	บ่อย	บางครั้ง

ตารางเปรียบเทียบอาการภูมิแพ้งมูก ไช้นัสอักเสบ ไช้หวัด และไข้หวัดใหญ่ (ต่อ)

อาการ	ภูมิแพ้งมูก	ไช้นัสอักเสบ	ไข้หวัด	ไข้หวัดใหญ่
น้ำมูก	ใส เหลว เหมือนน้ำ	สีเขียว หรือเหลือง ลักษณะข้น	สีขาว สีเหลือง สีเขียว	น้อย หากมี ส่วนมาก จะเป็นสีขาว
เจ็บคอ	ไม่	ไม่	บ่อย	บ่อย
ไอ	บางครั้ง	บางครั้ง	เล็กน้อย ถึง ปานกลาง	บ่อย และอาจ เป็นหนัก
อาการ แทรกซ้อน	เกี่ยวข้องกับ โรคภูมิแพ้ เช่น โรคหอบหืด	เกี่ยวข้องกับ ภูมิแพ้งมูก	ไช้นัส อักเสบ ปวดในหู เป็นต้น	หลอดลม- อักเสบ ปอดอักเสบ อาจต้องอยู่ โรงพยาบาล

ส่วนอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza like Illness ; ILI) ที่มีความผิดปกติทางคลินิก* คล้ายไข้หวัดใหญ่ เพียงแต่การตรวจวิเคราะห์ยังระบุสายพันธุ์ไวรัสได้ไม่ชัดเจน จึงสงสัยไว้ก่อนว่าเป็นการป่วยด้วยไข้หวัดใหญ่ ประชากรจำนวนไม่น้อยที่มักสับสนกับอาการของสองโรคนี้ จึงขอแนะนำให้ไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยตั้งแต่เนิ่นๆ เพื่อไม่ให้พลาดช่วงเวลาทองของการรักษา

* ความผิดปกติทางคลินิก (clinical symptoms) : ศัพท์ทางการแพทย์เรียกโดยรวมถึงความผิดปกติทางร่างกายที่ได้มีการศึกษาแล้วในเชิงสาเหตุ การดำเนินไป และวิธีการรักษา

อะไรบางอย่างที่ทำให้เกิดโรคภูมิแพ้จมูก

เราเรียกสิ่งที่ทำให้เกิดโรคภูมิแพ้จมูกกันว่า “สารก่อภูมิแพ้” ซึ่งเป็นสารภายนอกร่างกาย ไม่ว่าจะเข้าสู่ร่างกายทางปาก จมูก หรือการสัมผัส หลังจากเข้าสู่ร่างกายแล้ว ร่างกายของเราจะเกิดแอนติบอดีที่ด้านสิ่งแวดล้อมจากภายนอกเหล่านั้น และเกิดปฏิกิริยาตอบสนองของภูมิคุ้มกัน จึงกลายเป็นภูมิแพ้

ในส่วนของโรคภูมิแพ้จมูก สารก่อภูมิแพ้อาจทำให้น้ำมูกไหล คัดจมูก และจาม เป็นต้น สารก่อภูมิแพ้มีมากมายหลายชนิด โดยทั่วไปเรามักแยกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ประเภทแรกคือ**สารก่อภูมิแพ้ในอากาศ** และประเภทที่สองคือ**สารก่อภูมิแพ้ในอาหาร** สารก่อภูมิแพ้ที่พบบ่อยที่สุดในได้หวั่นคือไรฝุ่น โดยพบกว่า 90% ซึ่งถือว่าสูงมาก อันดับที่สองเชื่อว่าหลายท่านคงคิดไม่ถึง นั่นคือ**แมลงสาบ**และสิ่งที่เกิดจากการเมแทบอลิซึมของแมลงสาบ (เช่น ชันผิว เปลือกหรือสิ่งขับถ่าย เป็นต้น) ก็สามารถทำให้เกิดภูมิแพ้ได้เช่นกัน นอกจากนี้ **สัตว์มีขน**ของสัตว์หรือต่อมเหงื่อ สารคัดหลั่งจากต่อมผิวหนัง ล้วนอาจเป็นสารก่อภูมิแพ้ได้ และที่พบบ่อยยังมี**เชื้อรา เกสรดอกไม้ และฝุ่น ซึ่งล้วนเป็นสารก่อภูมิแพ้ที่พบบ่อยในได้หวั่น** อันดับต่อไปจะอธิบายให้ทราบว่สารก่อภูมิแพ้เหล่านี้มาจากที่ใดบ้าง

1. ไรฝุ่น

ไรฝุ่นคืออะไร เราไม่สามารถมองเห็นไรฝุ่นได้ด้วยตาเปล่า ต้องส่องด้วยกล้องจุลทรรศน์จึงจะเห็น ไรฝุ่นเป็นสัตว์ประเภทแมง มีแปดขา ลำตัวเป็นปล้อง มีชีวิตอยู่ได้โดยอาศัยสารบางอย่างจากสิ่งมีชีวิตในบ้าน เช่น เศษหนังศีรษะ (รังแค) สารจากร่างกายมนุษย์ สัตว์เลี้ยง และเชื้อรา ซึ่งล้วนมีไรฝุ่นปะปนอยู่ ความจริงสภาพการดำรงชีวิตของไรฝุ่นค่อนข้างลำบาก มันต้องการความชื้น

ตั้งแต่ 60% - 80% อุณหภูมิราว 25°C - 30°C ดังนั้นบริเวณที่ร้อนชื้น จึงเกิดโรฝุ่นได้ง่าย และขอเตือนอีกครั้งว่าผู้ป่วยโรคหอบหืดราว 90% ล้วนแพ้ โรฝุ่น รองลงมาเป็นแมลงสาบ และอันดับที่สามคือสัตว์เลี้ยง

2. แมลงสาบ

แมลงสาบพบได้ทั่วไปตามท่อระบายน้ำ แปลงดอกไม้ พื้นบ้าน และ ห้องครัว ซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าสารที่เกิดจากกระบวนการเมแทบอลิซึมของแมลงสาบก่อให้เกิดภูมิแพ้ได้ โดยสารเหล่านี้มาจากเวลาที่แมลงสาบตาย จะเกิดการย่อยสลายเป็นโมเลกุลเล็กๆ ซึ่งเมื่อโมเลกุลเหล่านี้กระจายไปในอากาศ ก็ทำให้เกิดภูมิแพ้ได้ และเนื่องจากห้องครัวหรือท่อระบายน้ำในบ้านเป็นที่ที่ง่ายต่อการเพาะพันธุ์ของแมลงสาบ เราจึงควรหมั่นทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

3. สัตว์เลี้ยง

สัตว์เลี้ยงเช่นสุนัขและแมวมักดมไขมันที่ผิวหนังและขน สารที่เกิดจากกระบวนการเมแทบอลิซึมเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดภูมิแพ้ได้ นอกจากนี้ไรฝุ่นยังชุกช่อนอยู่ในขนของสัตว์เลี้ยงได้ง่ายอีกด้วย

4. เชื้อรา

การเกิดเชื้อรามีส่วนสัมพันธ์กับอุณหภูมิเช่นเดียวกับไรฝุ่น มักอาศัยอยู่ตามสิ่งแวดล้อมที่อบอุ่นชื้น โดยเฉพาะอากาศในใต้หวันค่อนข้างชื้น ข้าวของต่างๆ และเกือบทุกสถานที่จึงล้วนเกิดเชื้อราได้ง่าย ผู้คนที่อาศัยอยู่ในใต้หวันจึงต้องใส่ใจเป็นพิเศษ

5. เกสรดอกไม้

ในฤดูใบไม้ผลิที่ดอกไม้บานสะพรั่ง เกสรจะปลิวกระจายไปในอากาศทำให้เกิดภูมิแพ้ได้ และไม่ว่าจะเป็นพืชพรรณชนิดใดก็ล้วนก่อให้เกิดภูมิแพ้ได้ทั้งสิ้น

6. ฝุ่น (PM2.5/หมอกควัน)

ฝุ่นละอองเป็นสิ่งที่ล่องลอยในอากาศและพบได้ทั่วไป ฝุ่นจะถูกกลมพัดไปทุกแห่งหน เช่น ซอกมุมต่างๆ ของบ้าน แต่เราไม่ได้ทำความสะอาดบ้านไม่นานก็มักมีฝุ่นหนาเตอะและทำให้ร่างกายเราเกิดภูมิแพ้ได้ง่าย ขณะนี้เรามักพูดกันถึง “PM2.5” “ฝุ่นม่วง” และ “หมอกควัน (smog)” ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับวัตถุในอากาศ โดยเฉพาะปัญหามลภาวะในอากาศรุนแรงขึ้นทุกที ล้วนเป็นสิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจและหาวิธีป้องกัน ซึ่งจะแนะนำวิธีการทำความสะอาดในบทต่อไป

คำว่า PM ใน PM2.5 ย่อมาจาก Particulate Matter หรือฝุ่นละออง หมายถึง อนุภาคที่เป็นของแข็งหรือของเหลวที่แขวนลอยอยู่ในอากาศ ประกอบด้วย ฝุ่น คาร์บอน เป็นต้น ละอองแขวนลอยในอากาศเหล่านี้มักมีขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกัน และที่เรียกว่า PM2.5 หมายถึง **เส้นผ่านศูนย์กลางของเม็ดฝุ่นมีขนาดเท่ากับหรือเล็กกว่า 2.5 ไมโครกรัม หน่วยวัดไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)** หมายถึง ในทุกๆ ลูกบาศก์เมตรมีปริมาณฝุ่น PM2.5 จำนวนมากน้อยเท่าใด

เส้นผ่านศูนย์กลางเม็ดฝุ่น (μm)	คำอธิบาย
< 100	ฝุ่นรวม* (Total Suspended Particulate : TSP) ขนาดราวเม็ดทรายตามชายหาด แต่แขวนลอยในอากาศได้
≤ 10	ฝุ่นขนาดเล็ก* (PM10) ขนาดราว 1/10 ของเส้นผ่านศูนย์กลางเม็ดทราย สามารถผ่านขนจมูกและช่องคัดในโพรงจมูกเข้าสู่ลำคอได้
2.5 - 10	ฝุ่นหยาบ* (PM2.5 - PM10) ขนาดราว 1/8 - 1/20 ของเส้นผ่านศูนย์กลางของเส้นผม สามารถเข้าสู่ระบบการหายใจของร่างกายโดยผ่านการหายใจ
< 2.5	ฝุ่นละเอียด* (PM2.5) ขนาดราว 1/28 ของเส้นผ่านศูนย์กลางเส้นผม สามารถทะลุถุงลมปอดเข้าสู่หลอดเลือดโดยตรงและไหลเวียนไปทั่วร่างกายโดยระบบการไหลเวียนของโลหิต

(ที่มา : กระทรวงสาธารณสุขได้หวัน)

* อ้างอิงศัพท์เรียกฝุ่นขนาดต่างๆ ตามกรมควบคุมมลพิษ ประเทศไทย

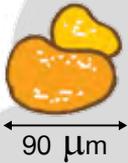
เส้นผ่านศูนย์กลาง
เม็ดฝุ่น

เส้นผ่านศูนย์กลาง
เม็ดฝุ่น

ใหญ่

เล็ก

เม็ดทราย
หาดทราย

90 μm

เส้นผมมนุษย์

60 μm

เชื้อรา

30 μm

ควั่นบุหรื
หมอกควั่น

1 μm

PM10

10 μm

PM2.5 มีขนาดประมาณ
1/28 ของเส้นผมมนุษย์

เม็ดฝุ่นแขวนลอย
ขนาดเล็ก
PM2.5

2.5 μm มีขนาดเท่าใด คำตอบคือขนาดราว 1/28 ของเส้นผมมนุษย์ เนื่องจากเป็นเม็ดฝุ่นที่มีอนุภาคเล็กมาก ขนจมูกและสารเหนียวในลำคอจึงไม่สามารถกรองได้ ทำให้ตรงเข้าสู่หลอดลม หลอดลมฝอย และทะลุลงลมเข้าสู่ร่างกาย อีกทั้งตัวของเราไม่สามารถสลายพิษเม็ดฝุ่นเล็กจิ๋วเหล่านี้ได้ พิษจากฝุ่นจิ๋วเหล่านี้จึงเข้าสู่เส้นเลือดและกระจายไปทั่วร่างกายอย่างรวดเร็วโดย

ระบบไหลเวียนโลหิต ทำลายความสามารถในการลำเลียงออกซิเจนของเฮโมโกลบิน หรือโปรตีนเม็ดเลือดแดง ทำให้เกิดโรคได้ทุกระบบของร่างกาย ซึ่งเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ หลายปีมานี้มีงานวิจัยมากมายระบุว่า PM2.5 มีผลต่อสุขภาพ ดังนี้ คือ ทำให้หลอดลมอักเสบ หอบหืด โรคหลอดเลือดหัวใจ และมะเร็งปอด เป็นต้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มีมลภาวะในอากาศไม่ว่าจะอยู่ระยะยาวหรือสั้นก็ตาม ล้วนมีความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตหรือป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจทั้งสิ้น

ส่วน “ฝุ่นม่วง” หมายถึง เม็ดฝุ่นแขวนลอยขนาดจิ๋ว (PM2.5) ในอากาศ มีความเข้มข้นเกิน 71 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ซึ่งระดับสูงสุดของการวัดและอันตรายที่สุดซึ่งก็คือ “สีม่วง” เราจึงเรียกว่า “ฝุ่นม่วง” โดยสำนักสิ่งแวดล้อมของโตเกียวได้แบ่งสัญญาณเตือนมลภาวะทางอากาศออกเป็น 10 ระดับ จำแนกตามดัชนีความเข้มข้นของ PM2.5 เช่น เมื่อความเข้มข้นของ PM2.5 ถึงระดับ $36 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ก็คือระดับ 4 “สีเหลือง” กลุ่มผู้เป็นภูมิแพ้ต้องระมัดระวังการทำกิจกรรมกลางแจ้งและดูแลสุขภาพร่างกาย ส่วนคนทั่วไปที่สุขภาพดีต้องระมัดระวังการทำกิจกรรมกลางแจ้งเมื่อถึงระดับ 7 “สีแดง” ($54 \mu\text{g}/\text{m}^3$)

ตารางความเข้มข้นของเบ็ดฝุ่นแขวนลอยขนาดเล็กจิ๋ว (PM2.5) ประเทศไทย

ระดับ	สี	ชนิด	ความเข้มข้นของ PM2.5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	คำแนะนำ
10	ม่วง	สูงมาก	≥ 71 PM2.5 ในอากาศ ≥ 71 เรียกว่า “ฝุ่นม่วง”	ถ้ารู้สึกไม่สบาย (เช่น แสบตา ไอ หรือ เจ็บคอ) ควรลดการใช้พลังงานร่างกาย หลีกเลี่ยงกิจกรรมนอกบ้านต่างๆ
7-9	แดง	สูง	54-70	ถ้ารู้สึกไม่สบาย (เช่น แสบตา ไอ หรือ เจ็บคอ) ควรลดกิจกรรมกลางแจ้ง
4-6	เหลือง	กลาง	36-53	ทำกิจกรรมนอกบ้านได้ตามปกติ แต่กลุ่มผู้เป็นภูมิแพ้ (เช่น เป็นโรคทางเดินหายใจ) ควรลดการใช้พลังงานร่างกาย และลดกิจกรรมกลางแจ้ง
1-3	เขียว	ต่ำ	0-35	ทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ

ตารางดัชนีคุณภาพอากาศประเทศไทย (Air Quality Index : AQI)

AQI	PM2.5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	คุณภาพอากาศ	สี	คำอธิบาย
201 ขึ้นไป	91 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง พื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือหากจำเป็น ควรใช้อุปกรณ์ป้องกัน หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์
101- 200	51-90	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ระคายเคืองตา ควรใช้อุปกรณ์ป้องกัน หรือไม่ควรทำกิจกรรมกลางแจ้งนาน ส่วนผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษแล้วมีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แ่น้ำออก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
51- 100	38-50	ปานกลาง	เหลือง	ทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ แต่ถ้าเป็นผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ และมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ หรือระคายเคืองตา ไม่ควรทำกิจกรรมกลางแจ้งนาน
26-50	26-37	ดี	เขียว	ทำกิจกรรมกลางแจ้งและท่องเที่ยวได้ตามปกติ
0-25	0-25	ดีมาก	ฟ้า	เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยว